

opr. XH 101
EJS

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskiej Armii Krajowej
i Wojskowej Służby Powietrznej
ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: faozak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP: 956 10 25 12; REGON: 147050 1736
KRS: 00 00 416
Nr r. u: 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Gdynia
JHH → AK

1.10.2001

tel. 624-13-35

Smierzchalski
Edmund

Edmund Smierzchalski

81-050 Gdynia

ps. "Morski Orzeł"

Pom.
M-1084/1837

brat Alfonsa

**SPIS ZAWARTOŚCI'
TECZKI**

Smierczalski Edmund

J: M-1084/1839 Pom

Gdynia T M M-A II

I./1. Relacja *k. 7 s. 1-10*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora *k. 3 s. 1-3*

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację *k. 16 s. 1-16*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

n). bnie, ce *k. 5 s. 1-5*

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 32*

VI. Fotografie *dział i ikonografii*

I/1. Relacja - Śmierchalski Edmund

1. Relacja Antona Śmierchalskiego o działalności Edmunda Śmierchalskiego (brata), spisana k. 07.2008r. rękopis oryg. k. 2 s. 1-4
2. Relacja o działalności kompiracyjnej Edmunda Śmierchalskiego, spisana przez Antona Śmierchalskiego (brata) z listem przewodnim (oryg. rękop.) i "domyślni" osobowymi do bibliografii sp. Edmunda Śmierchalskiego (mpis oryg.) k. 5 s. 5-10

Alfons Świerdziański
żłec. kom. i plutonu THH: Ak
ps. „Barykady”

81-333 Gdynia

FUNDACJA "Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek w Toruniu"	
Wpłynęło dnia:	8.07.03
L. dz.	3449/Pom-410/03
Załączniki:	1 szt.
Referent:	Emilia

Gdynia, dnia 04.07.2003r.

Fundacja
Archiwum i Muzeum
Pomorskiej Armii Krajowej
Pani
mgr Emilia Faustrejska

Wzrostem uznanie odnosi się do Państwa działalności. Oprócz pracy jako Państwo wkładacie w utrwalanie historii walki Pomorzan z okupantem hitlerowskim w l. 1939-1945 jest godnym najwyższego szacunku. Jak najbardziej spiesz się aby uzupełnić i przetransmitować Państwu brakujące dane biograficzne mojego brata s.p. Edmunda Świerdziańskiego wg. kolejności punktów jakie Państwu podała.

- Strierdzianem autorytatywnie, że brat mój Edmund był członkiem Związku Polaków M.R.H. Podzłku Leśniczego Strza Polskiego od 1936 r. Od 1938 r. był członkiem paramilitarnego Stowarzyszenia „Strzelec” im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Był członkiem organizacji sportowej „Sokol” w Gdyni.
- W roku 1937 ukończył szkołę powszechną - średnio-klasową.
- Żona brata została Lucja z domu Makowska w 1949 r.
- Członkiem ZBOWiD był od 1 czerwca 1976 r.

Po wojnie do czasu powrotu ze Stutthofu i rekonwalescencji - Komendanta T.H.H. Henryka Kuzmańskiego pełnił funkcję Komendanta Rufa Golywa M.R.H. - L.H.P. Do żadnej innej organizacji nie należał do chwili powrotu do Stowarzyszenia Żołnierzy A.K. później przemianowanej na Światowy Związek Żoł. Armii Krajowej do którego przystąpił w 1989 r.

- Szkołę średnią t.j. Gimnazjum i Liceum im. St. Mickiewicza w Gdyni ukończył w t.zw. trybie przyspieszonym dla pracujących w 1948 r. Ucząc się jednocześnie pracując zatrudniony był od połowy 1945 r. do 1983 r. w gospodarce morskiej. Najprzez pełnił funkcję ekspedienta portowego przyjmującego towarby przekazywane drogą morską przez urzędujący narodową organizację t.zw. "UNRA".

Następnie do chwili przejścia na emeryturę w 1983 r. pracował jako makler obrotowy w przedsiębiorstwach "Baltica" i "Morska Agencja".

- Za zastępi i walkę o niepodległość Polski otrzymał:
 - Krzyż Armii Krajowej
 - Medal Wojska Polskiego 4x
 - Krzyż Walczących
 - Krzyż Partyzancki
 - Złoty Krzyż Zastępi
 - Złoty Krzyż Harcerski z Nieciami
 - Krzyż Zastępi dla L.H.P. z Rakietą i Nieciami
 - Odznaki Gmin Walobu
 - Odznakę Zastępiary dla Miasta Gdyni
 - Odznakę Zastępiary dla Województwa Gdańskiego.

- Brat mój był kilka razy aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa Publicznego i zatrzymywany w areszcie na pewien okres czasu. Szczególnie w okresie kiedy były przygotowywane sfingowane procesy są obaw, - między innymi Edmunda Velca oficera wywiadu AK oraz kiedy funkcjonariusze UB. aresztowali niektórych członków THH za posiadanie broni.

Na brata i innych członków pełniących odpowiednie funkcje w Tajnym Siłach Hercego w Gdyni został nałożony obowiązek meldowania się do kwater i UB.

Zachwyceni z tego obowiązku następnie poszliśmy do stożek-
 nia oświadczenia ujmując się.

Takie oświadczenie nr. 233/47 brat mój złożył w dniu 25. IV. 1947 r., na podstawie którego otrzymał Zaświadczenie nr. 09688 wystawione przez Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego jako to że ujął swoją przynależność do Armii Krajowej i że był Komendantem Tajnego Sił Hercego w Gdyni w l. 1943-1945 r.

W Zaświadczeniu nr. 09688 napisano, - W związku z złożonym oświadczeniem uczyniono zażalenie warunkom przewidzianym w art. z ustawy z dn. 2 lutego 1947 r. o amnestii i korzystania z niej.

4

Na zakończeniu zwracam się do Pani z prośbą aby
Pani przekazała Pani Eli Skerskiej, że dane o moim
drugim bracie Hipolocie przekazać po jego powrocie
& zapraszam co ma nastąpić w najbliższym czasie.

W załączeniu przesyłam Państwu do ewentualnego
wykorzystania Kserokopię rozkazu Komendanta
Chorągwi ZHP w Toruniu z dn. 10 lutego 1939r.

Z wyrazami szacunku

Handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Eli Skerska'.

Skreślona lista wraz z innymi osobowymi do bibliografii śp. Edmunda Śmierchałskiego znajdują się w J: 560/1203 (2.11.1) Stanowca Pani Ely. Śmierchałski CALHONS

ACHIWUM I MUZEUM POMORSKIE
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek
w Toruniu

Wolnego dnia: 6 05 2004
L. dz. 1585/A.Pom-410

Załączniki:
Referaty:

Przedko Panią przesyłam za skreślenie i napisanie od nowa biografii mojego brata śp. Edmunda Śmierchałskiego.

Dane, które opisałem są ujęte chronologicznie i oparte o posiadane zapisy historyczne i z własnej pamięci.

Najpierw chciałem napisać poprawki skreślając nie które nieprawidłowości, ale gdy zorientowałem się że z tego nie nic nie wyjdzie, postanowiłem, że będzie lepiej aby prawdę historyczną ująć tak jak ona rzeczywiście się przedstawiała.

Wiem, że nie wszystkie wydarzenia, które opisałem należą do opisu biograficznego, ale bez tego nie można było zrobić opisu o czymś co jest ważne.

Jeżeli chodzi o kłopoty ulogę papieru H. Sienkiewicza i tablicy pamiętkowej Stef. Leronskiego to wiem że brat mój wie brat w tej akcji udział. Mógł zaistnieć błąd z tego względu, że wujek nasz miał takie same imię, Edmund jak mój brat z tym samym nazwiskiem Śmierchałski.

Proszę nie uszykować w biografii skreślonego opisu na stronie 4 mojego opisu. Uważam że gdyby o każdym cięciu THH, pisał jakieś zadanie miało do wykonania to na pewno cała bibliografia straciłaby się z kilku tonów. Opis mój na stronie 4 skończyłem słowami "mający pozostały kieszonkowy", gdyż zakończenia Pani przysłał mi 2 prozektorem bez zupełnie poza poprawkami i skreśleniem na stronie 3, więzieniem około Kancelarie, Stutthof" gdyż mi nie bytem.

Przesyłam dwa zdjęcia mojego brata Edmunda z prośbą aby Pani zrobiła kopie z oryginału przez komputer. To drugie zdjęcie jest matką wyrażnie jeżeli przyda się do czegoś to proszę je zaopiniować. Oryginał natomiast proszę zwrócić gdyż jest to moje jedyne zdjęcie jakie posiadam.

P.S. Maszynopis pisany przezemnie jest poprawiony i uzupełniony na pewno Pani sobie z nim poradzi. Jeżeli chodzi o mnie to muszę Pani wyznać że więcej z moją matką miałem w styczniu br. wypadek samo. chodopy, po którym do dnia dzisiejszego się leczyłem, tylko dyżurni nie mieli czasu, że życie nasze zostało oddane.

Życzę Pani i całemu zespołowi zdrowia i wszelkiej pomyślności w życiu prywatnym i przy opracowywaniu bibliografii
L.H. Śmierchałski

P.S. II Na ostatniej stronie Pani drukopismu napisanym odręcznie ręką pani THH. Referowanie
Petyla, 29.04.2004r.

dotyczy konsultacji biogramu - propozycji
do w. 6 "Słownika biograficznego
kierownicy" pomorskiej 1939-1945"

15.09.2004 *[signature]*

Dane osobowe do bibliografii
 śp. Edmunda Śmierchalskiego

Edmund Śmierchalski pseudo. "Biały Kruk", "Ben Hur", "Morski Orzeł"
 Komendant Tajnego Hufca Harcerzy Armii Krajowej w Gdyni w latach
 1943 - 1945. / żył w latach 1923 -2001 /
 Urodzony 9.XI.1923 r. w Szubinie, syn Bolesława i Kazimiery z d.
 Łągiewskiej. Ojciec za udział w Powstaniu Wielkopolskim został od-
 znaczony Krzyżem Walecznych. W 1937 r. ukończył Szkołę Powszechną
 w Gdyni. W 1936 r. wstępuje do drużyny Z.H.P. im. Maurycego Beniow-
 skiego przy Szkole Powszechnej nr.2 w Gdyni gdzie ^{na obozach} zdobywa sporo
 sprawności i uzyskuje stopień "Cwika". W roku 1938 przechodzi do
 drużyny starszoharcerskiej im. Króla Władysława IV gdzie uzyskuje
 stopień "Harcerz Orli". W 1939 r. zgodnie z rozkazem Komendanta
 Chorągwi Z.H.P. w Toruniu i Komendy M.R.H. w Gdyni, dotyczącym obo-
 wiązkowego przeszkolenia Hufców Z.H.P. w Komendach Przysposobienia
 Wojskowego ukończył szkolenie P.W. w miesiącu lipcu 1939 r.
 Oprócz Z.H.P. od 1937 r. był członkiem paramilitarnego stowarzysze-
 nia "Strzelcy" im. Józefa Piłsudskiego i Towarzystwa Gimnastycznego
 "Sokół" w Gdyni. Przed wybuchem drugiej wojny światowej zgłasza się
 do Komendy Wojskowej w Gdyni, która włącza go do służby pomocniczej
 dla wojska w ramach Harcerskiego Pogotowia Wojennego w Gdyni.
 Po zajęciu naszego kraju przez okupantów hitlerowskich, zgodnie z
 rozkazem Komendanta M.R.H. hm. Benedykta Porożyńskiego harcerze
 gdyńscy przechodzą ^{przeciw} ~~przeciw~~ najeźdźcy do walki konspiracyjnej. Do Taj-
 nego Hufca Harcerzy w Gdyni zostaje zwerbowany przez phm. Henryka
 Szymańskiego i wstępuje do tej organizacji w połowie stycznia 1940 r.
 Tajny Hufiec Harcerzy powstał w dniu 15 listopada 1939 r. w trzeci
 dzień po, kiedy w dniu 11 listopada 1939 roku okupanci hitlerowscy
 rozstrzelali 12 harcerzy w Gdyni Obłuzu.
 Rada Hufca w składzie: Witold Nicki, Tadeusz Hartel i Edmund Lemań-
 ski wybrała na stanowisko komendanta hufca phm. Henryka Szymańskie-
 go ps. "Samotny Jastrząb", który rozkazem nr.1/40 ^{do działalności} powołał Tajny Hu-
 fiec Harcerzy w Gdyni. Od połowy 1941 r. powstała w Gdyni nowa orga-
 nizacja starszoharcerska "Szare Szeregi" dowodzone przez komendan-
 ta hm. Lucjana Cylkowskiego. Utworzony został "Batalion Morski",
 w skład którego wchodziły trzy kompanie obejmujące Śródmieście,
 Chylonię, Orłowo, Mały i Wielki Kack. phm. H. Szymański i hm. L. Cyl-
 kowski prowadzili współpracę. Starsi harcerze z T.H.H. przechodzili
 do Szarych Szeregów.

26
48

Szare Szeregi po kilku udanych akcjach przeciwko okupantom, łącznie ze zdobyciem przez Z.Garbe planu technicznego pancernika "Gneisenau" w jesieni 1942 r. zostały zdekonspirowane. Gestapo weszło na ich ślad i aresztowało w m-cach od września do końca listopada 1942 r. niemalże wszystkich członków Szarych Szeregów w Gdyni. W dniu 27 listopada 1942 r. został aresztowany także komendant T.H.H. phm. Henryk Szymański. Wszyscy po bestialskich przesłuchaniach zostali uwięzieni w O.K. "Stutthof".

Po aresztowaniu phm. H.Szymańskiego komendantem T.H.H. zostaje na krótki okres czasu phm. Hubert Regliński od połowy grudnia 42 r. do końca lutego 1943 r. Działalność jego przy nielicznej ilości członków polegała na przekazywaniu T.H.H. ^{przedstawicielom} nowej Rady Hufca w osobach h.o. Edmundowi Śmierchalskiemu i Józefowi Warzyńczykowi. części rozkazów dotyczących działań typu organizacyjnego przekazanych przez Irenę Balińską po phm. H.Szymańskim, pistolet "Parabellum" 0,8 mm z amunicją, banderę ze statku szkolnego Z.H.P. "Zawisza Czarny" i opaski naramienne z lilijką oraz pieczętki. Nie przekazał żadnych informacji o kontaktach z przedstawicielami A.K. Po przekazaniu spraw związanych z T.H.H. phm. H.Regliński zostaje wcielony najpierw do niemieckiej służby pracy t.zw. "Arbeitsdienst" a następnie do niemieckiego wojska po tym jak jego ojciec zmuszony został podpisać "Volksgruppe" t.zw. grupę zniemczającą. Po fali aresztowań wiele członków T.H.H. nie podejmuje dalszej aktywnej współpracy z Nową Radą Hufca. h.o. E.Śmierchalski do 1942 r. pełnił funkcję dowódcy akcji specjalnych i oddziału ochrony, jednocześnie był drużynowym 1 drużyny T.H.H., drugą drużynę prowadził J.Wawrzyńczyk.

Według nowego układu organizacyjnego Rada Hufca T.H.H. ustaliła, że przewodniczącym rady a zarazem i komendantem Tajnego Hufca Harcerzy w Gdyni zostaje h.o. Edmund Śmierchalski. Rada Hufca w składzie: E.Śmierchalski, J.Wawrzyńczyk, St.Nicki i J.Czaplewska ustalając nową organizację przyjęła, że w skład T.H.H. wejdą dwa plutony. Pluton 01 T.H.H., którego dowódcą zostaje Edmund Śmierchalski Pluton 02 T.H.H., którego dowódcą zostaje Józef Wawrzyńczyk. Wprowadzono nową numerację od 200 wzwyż oraz przeprowadzono nabór nowych członków. W pierwszym przypadku chodziło o ludzi ze stażem i stopniami harcerskimi, którzy mieli objąć stanowiska zastępców dowódców plutonu i drużynowych. Członków drużyn z pośród znanych i zaufanych kolegów mieli werbować sami drużynowi. Wszyscy nowi członkowie zobowiązani zostali do złożenia przysięgi.

W skład plutonu wchodziły po trzy drużyny a 13 członków co równało się 39 członków w jednym plutonie z tym, że do plutonu 01 dochodziła drużyna żeńska, której drużynową była Janina Czaplewska ps. "Czarna Janka". Pełna obsada T.H.H. według założeń winna wynosić Pluton 01 = 52 członków, Pluton 02 = 39 członków, ogółem 91 członek. Zastępcą dowódcy plutonu 01 został Alfons Śmierchalski, któremu ps. "Szary Wilk" powierzono funkcję dowódcy oddziału ochrony akcji specjalnych. Odpowiedzialnym za zabezpieczenie magazynu broni i amunicji został Alfred Śmierchalski ps. "Swobodny Miś".

Drużynowymi plutonu 01 zostali: Stefan Nicki, Zygmunt Tanaś, Mar-
ian Szary oraz drużyny żeńskiej Janina Czaplewska.

Drużynowymi plutonu 02 zostali: Bolesław Szymański, Robert Dyduch i Zdzisław Nowak. Wg. oświadczenia E. Śmierchalskiego planowanej ilości członków T.H.H. nie osiągnął. Stan wahał się od 60-70 osób. Od początku marca 1943 r. h. E. Śmierchalski nawiązał kontakt z agentem wywiadu A.K. Bronisławem Bojanowskim, z którym omówiono sprawę podporządkowania i przystąpienia T.H.H. do Armii Krajowej. Pod koniec tego m-ca Edmund Śmierchalski i Józef Wawrzyńczyk zostali zaprzysiężeni na członków Armii Krajowej w kwaterze konspiracyjnej przy ul. Śląskiej w Gdyni. Zaprzysiężenie odbierał Edmund Welch ps. "Wicher" nr. 02-187 oficer organizacyjny wywiadu Insp. A.K. "Wybrzeże" w obecności Stanisława Kaczmarka ps. "Sten" nr. 02-186 oficera wywiadu KO-A.K. "Pomorze", oraz łączniczki Mieczysławy Oleszak ps. "Przelotny Ptak". Z pośród wielu akcji przeprowadzonych przez T.H.H. przeciwko okupantom niemieckim najważniejszymi były:

Akcja B-1 polegająca na zdobyciu planu portu gdyńskiego, na którym uwzględnione były miejsca postoju okrętów niemieckiej marynarki wojennej. Przekazanie go przez pilotów angielskich drogą morską do Anglii w wyniku czego w dniu 09.10.1943 r. nastąpiło bombardowanie portu i miasta Gdyni przez VIII Flotę Powietrzną U.S.A.

Akcja B-2, której zadaniem było wykrycie i naniesienie na plany miasta ^{Gdyni} wszystkich stanowisk wojsk niemieckich. Przeniesienie ich przez linię frontu i przekazanie sztabowi wojsk radzieckich i polskich. Przeniesienia i przekazania planów umocnień wojsk niemieckich do ^{drużyna} fonalii: indywidualnie Mieczysława Oleszak ps. "Przelotny Ptak" i grupa 5-cio osobowa: Joachim Joachimczyk, Józef Wawrzyńczyk, Jan Walkusz, Irena Maśkiewicz, i Felicja Walkuszówna. Inicjatorem Akcji B-2 był porucznik A.K. Joachim Joachimczyk ps. "Joachim" uczestnik powstania warszawskiego.

- 4 -

Plany Akcji B-2 sprawdzane były przez zwiad lotnictwa radzieckiego, potwierdził on prawdziwość przekazanych danych nakreślonych na planach. Plan ataku na Gdynię został skorygowany, wojska sprzymierzone uderzyły tam gdzie wróg był najsłabszy. Lotnictwo i brygada pancerna im. Bohaterów Westerplatte zniszczyły punkty oporu wojsk niemieckich. W dniu 28.III.1945r. Gdynia została zdobyta. Akcja B-2 przyspieszyła zwycięstwo, uratowała miasto od większych zniszczeń oraz życie wielu istnień ludzkich. ~~Materiały stanowisk wojsk niem. zdobyw.~~ przez Szł. THH nakreślił plan J. Górecki. Akcja A-A była to akcja, która polegała na zdobywaniu ładunków wybuchowych z obiektów przeznaczonych przez okupanta do zniszczenia. Akcją tą kierował osobiście komendant T.H.H. "Morski Orzeł".

ho.E. Śmierchalski zatrudniony przez Niemców od 1940 r. do końca wojny jako robotnik w firmie Obst und Gemüse Grosshandlung Thiessen u. Fiedler - Markt Halle Gotenhafen, czyli Hurtownia Owoców i Warzyw Thiessen i Fiedler - Hala Targowa w Gdyni. Hala ta przeznaczona była ^{na} magazyny dla wojska. Znajdowały się tam części Zapasowe do maszyn i urządzeń okrętowych, żywność z mięsem w komorach chłodniczych, oraz w hali górnej i piwnicy zapakowane w skrzyniach zapasowe silniki do samolotów myśliwskich. Magazyn o arsenale wojennym znajdującym się w hali targowej został przekazany przez "Morskiego Orka" wspólnie ze zdobytym przez J. Wawrzynczyka planem portu gdynińskiego. Bombardowanie Gdyni w dniu 9.10.1943r. ze względu na wysoki pułap samolotów bombowych, zrzucone bomby nie doszły do celu. Dopiero w następnym ciężkim nocnym nalocie w jesieni 1944 r. hala a w niej magazyny zostały zniszczone.

Napisał na podstawie posiadanych zapisów historycznych i własnej pamięci Alfons Śmierchalski
 Z-ca Dow. Plutonu O1 T.H.H.-A.K.
 w Gdyni

Dalszy ciąg Pani pisma ze str.2
 zaczynający się od słów "Po zakończeniu wojny....." pozostawiam bez zmian poza poprawkami i skreśleniem "Więzień obozu koncentr. Stutthof..."
 gdyż nim nie byłem.

1/2. Dokumenty dotyczące osoby
relatora: Śmiechalski Edmund

1. "Oświadczenie świadki - Edmunda Śmiechalskiego z 1.04. 1976 r. wystawione Zygmuntowi Janasiowi, kserokop. maszynop. k. 1 str. 1
2. Zaświadczenie nr 300912 Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z 8.03. 1994r., kserokopia k. 1 str. 2
3. Listo Aleksandra Schutza ("Michał") do Komendanta Obiegu Pomorskiego AK w sprawie odsuszenia Srebrnym Krzyżem Zasługi z Dziwanami i B K Z z Dziwanami - p. 02. 1, rękop. ksero k. 1 s. 3

Gdynia, 1

(Nazwisko, imię, pseudonim i adres składającego oświadczenie)

OŚWIADCZENIE ŚWIADKA

Ja, jako uczestnik(ce) (wymienić formację Ruchu Oporu, ~~nazwę obozu lub więzienia~~ formację wojskową od -- do): Tajnego Klufca Harcerzy - Gdynia, drużynowy w 1943 r. a od przełomu 1943/44 do 28.III.1945 p.o. komendanta świadomy(u) odpowiedzialności wynikającej z przepisów prawa karnego za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów, legitymujący(a) się dowodem osobistym seria i numer 57 6448040 wydanym dnia 20.11.1968 r. przez KH 40 Gdynia.

o s w i a d c z a m i:

że Ob. TANAŚ ZYGMUNT syn (córka) Franciszka urodz. dnia 2.V. 1927 roku w Gdyni

jest mi znany(a) osobiście jako uczestnik(ce) (wymienić formację Ruchu Oporu, ~~XXXX XXXXXXXXXXXXXXXX~~, formację wojskową oraz okoliczności, w których świadek zetknął się z otrzymującą(m) oświadczenie i czasokres od -- do): walki podziemnej z okupantem na terenie Wybrzeża. W/w pełnił służbę od I.1943 r. do 28.III.1945 r. jako szeregowy i zastępowy 1 Drużyny T.H.H., a następnie drużynowy 3 Drużyny im. Gen. Wł. Sikorskiego w I plutonie Tajnego Klufca Harcerzy - Gdynia. Wyróżnił się zorganizowaniem dobrze uzbrojonej drużyny. Ukrywał więźnia Pawiaka - uciekiniera

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim "Przebiegły Rys" nr 209. i pełnił(a) funkcję -- brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalność w okresie bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) oddziałach, grupach, placówkach, pod którym dowództwem, kierownictwem, udział w akcjach bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czasokres od -- do): ze Stutthofu Ob. Stanisława Kałuzińskiego i Edmunda Idczaka ps. "Tarzan". Wraz ze swą drużyną ubezpieczał naradę sztabu akcji "B 2" oraz miejsce gdzie kreślono plany/barak przy Hitler Str. 137, obecnie Aleja Zwycięstwa/. Zebrał dane wywiadowcze o rozmieszczeniu artylerii p.-lot. i p-panc., przebiegu rowu przeciwczołgowego od Redłowa do Łoszczynek, pól minowych, stanowisk broni maszynowej i umocnionych budynków Zarządu Miejskiego, Głównej Poczty i Domu NSDAP oraz dyslokacji jednostek do planów twierdzy Gdyni przeniesionych przez front do Armii Czerwonej.

Jeżeli świadek jest członkiem ZBoWiD, powinien wpisać numer legitymacji członkowskiej 233769 wydanej przez Zarząd Wojewódzki w Gdyni.

Wznowienie ZWIĄZKU
BOJOWICÓW w WIGIŚCIE I DEMOKRACJĘ
Stowarzyszenie Wzajemnej Użyteczności
Kulo Gdynia-Wzgórze Nawolki

5.04.1976

Prawdziwość powyższych danych
stwierdzam własnoręcznym podpisem

Edmund Śmierczalski
(Nazwisko, imię, stopień wojskowy,
funkcja, stanowisko)

42175

mgr inż. Leszek Jędrzejewicz
Pełnomocnik w woj. gdańskim

! Osób Represjonowanych

Kierownika Urzędu d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych

Z upoważnienia

Łącznie:		lat	5	2
Zmiana:		lat		
Okresy		od	01	1940
do		28	03	1945
Wyszczególnienie		THH Szare Armie Krajowa		
Przepisy ustawy		11/2/3		

Szuchnia Legionowo 98 m.5

ZAŚWIADCZENIE

Nr 300912

Smierchalski
Nazwisko
Edmund

Imiona
09.11.1923 Szubin
Data i miejsce urodzenia.

Uprawnia do przejazdów
PKP i PKS
wg 50%niżki

[Signature]
Zaświadczająca

**URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH**

Niniejsze zaświadczenie uprawnia do ulg i świadczeń określonych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. nr 17, poz. 75 z późniejszymi zmianami).

8.05.1994

Data

Z upoważnienia
Kierownika Urzędu d/s Kombatantów
i Osób Represjonowanych

mgr inż. Leszek Jędrzejewicz
Pełnomocnik w woj. gdańskim

Do

Państwa Honorowego Obrony
Pomorskiej Armii Krajowej

3

W związku z 15 rocznicą
Wdyskaniu Dostępu do Morza za pośrednictwem
Zastępcy i pracy konspiracyjnej -
popędzaniem do odłączenia się zbrojnym krajem
Zastępcy z Międzianami następujących imion:

- 1) Hufcowy: Mrozi Ośmi Edmund Smierchowski
- 2) Hufcowy: Twarda Srebrny Józef Wawrzyniak
- 3) Odrzynany: Przechybiły Ryszard Zygmunt Janos
- 4) Odrzynany: Waligonia Edward Nowak Zdzisław Kojak
- 5) Odrzynany: Cichli Woda Robert Dyduch
- 6) Zastępcy: Tłaczka Robert Dyduch
- 7) Zastępcy: Arapiński Ryszard Jerzy Nowak
- 8) Zastępcy: Chytrych Les Gerard Jan Wolkowski
- 9) Szeregowe: Puzelotny Płatek

Mieczysława Dobrocha
z d. Aleksandra

Joachim

Alexander
Schulz

K.O. Janusz nadał w.w. odznaczenie BKZ z M.
a por. „Joachimowi” Srebrny K.Z z M.

Joachim Joachimczyk (A. Schulz)

11. Materiały wspierające relację: Śmierchelski
Edmund

1. Pismo Edmunda Śmierchelskiego do Fundacji z 23.01.2001r., kserokop. nypis. k. 1 str. 1
2. Akt przekazania repliki bandery ze statku szkolnego ZHP "Zawisze Czarny" k. 1 str. 2
3. List Alfonsa Śmierchelskiego (brata Edmunda) do Fundacji z 11.10.2001r. nypis, oryg. k. 1 s. 3
4. List pożegnalny - biogram Edmunda Śmierchelskiego - skierowany do uczestników ceremonii pogrzebowej zmarłego w dn. 1.10.2001r. Edmunde Śmierchelskiego, kmdt JHM-UK w Gdyni, nypis, kserokop.; "Gdański Poselstwo" k. 4 s. 4-7 nr 1/2003r.
5. "List otwarty" (jak wyżej), "Biuletyn Fundacji" nr 1/2002, kserokop. k. 2 s. 8-9
6. Dane osobowe do biografii śp. Edmunda Śmierchelskiego spisane przez Alfonsa Śmierchelskiego, brata, nypis kserokop. k. 4 s. 10-13
7. Biogram "Śmierchelski Edmund", [w:] Słowa biograficzne konspiracji i pomorskiej 1939-1945, Toruń 2004, z. 6, s. 167-169, ksero k. 3 s. 14-16

Gdynia, dnia 23.01.2001

**FUNDACJA
ARCHIWUM POMORSKIE
ARMII KRAJOWEJ
w TORUNIU**

Szanowni Państwo!

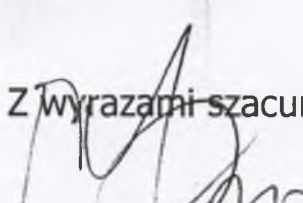
Dziękując za zaproszenie członków Tajnego Hufca Harcerzy Armii Krajowej w Gdyni na spotkanie z Państwem. Chcę wyrazić moje najgłębsze podziękowanie a jednocześnie przeprosić za moją nieobecność spowodowaną nagłą chorobą.

Myślę, że materiał historyczny walki harcerstwa gdyńskiego z okupantem hitlerowskim w latach 1939 - 1945 jaki został opracowany i przedstawiony w dostatecznym stopniu usatysfakcjonuje Państwa i da pogląd w jakich specyficznych warunkach walka ta przebiegała.

Trud nasz niech będzie poświęcony Bogu, Ojczyźnie Polskiej Rzeczypospolitej i tym wszystkim, którzy w jej obronie oddali swoje życie.

Życzę wszystkim uczestnikom spotkania a w szczególności Przewodniczącej Fundacji Pomorskiego Archiwum Armii Krajowej w Toruniu Pani Profesor Elżbiecie Zawadzkiej zdrowia i wszelkiej pomyślności teraz i na przyszłość.

Z wyrazami szacunku

Edmund Smierchalski
Komendant
Tajnego Hufca Harcerzy
Armii Krajowej w Gdyni
1943 - 1945 r.

Omyłk. przesłano
p. Profesor D. Walec archiw. Zawadzkiej

Az.

*Dla upamiętnienia spotkania w Klubie historycznym Fundacji -
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej w Toruniu w dniu 24.01.2001 r.
członkowie Tajnego Hufca Harcerzy Armii Krajowej w Gdyni przekazują
replikę bandery ze statku szkolnego ZHP „Zawisza Czarny”, na którą
w latach okupacji hitlerowskiej składano następującą przysięgę:*

HARCERSKA PRZYSIEGA

**MAM SZCZERĄ WOLĘ CAŁYM ŻYCIEM
PEŁNIĆ SŁUŻBĘ BOGU I POLSCE
O WOLNOŚĆ JEJ WALCZYĆ
DO OSTATNIEJ KROPLI KRWI
SZTANDARU BIAŁO - CZERWONEGO
ŻADNYM NIEGODNYM UCZYNKIEM NIE SPLAMIĆ
I BYĆ POSŁUSZNYM PRAWU HARCERSKIEMU**

Omyg. przeszedł p. Przeses - D. Zawadzki - Walery

Alfons Świerczalski

3

81-333 Gdynia

Archiwum
Pomorskie Armi Krajowej
Pauingr Elżbity Skierska

Npłynęło dnia 10.10
Ldz. 3425 POM 2001
D.W.

Szanowna Pani!

W załączeniu przesyłam list polecony z datą
z dnia 1 października 2001 r. komendanta Tajnego
Hubca Harcerszy Armii Krajowej w Gdyni
S.p. hm. Edmunda Świerczalskiego

Za opublikowanie tego listu w biuletynie
Pomorskiego Archiwum A.K. pozostań Państwu
niezmiernie wdzięczny i z góry serdecznie
dziękuję

Alfons Świerczalski
Członek THH-AK. w Gdyni

Gdynia, dnia 11.10.2001 r.

Gdynia, dnia 05.10.2001 r.

Szanowni Państwo!

Z ramienia Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Kręgu Tajnego Hufca w Gdyni zostałem upoważniony do odczytania otwartego listu pożegnalnego, skierowanego do uczestników ceremonii pogrzebowej zmarłego w dniu 1 października 2001 r. Komendanta Tajnego Hufca Harcerzy Armii Krajowej w Gdyni śp.hm. Edmunda Śmierchalskiego.

Przed odczytaniem otwartego listu chcę w tym miejscu przekazać rodzinie zmarłego najgłębsze i najserdeczniejsze wyrazy współczucia od:

- Przewodniczącego Rady Miasta Gdyni Pana Stanisława Szwabskiego
- Prezydenta Miasta Gdyni Pana Wojciecha Szczurka
- Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Zarządu Okręgowego w Sopocie i Koła w Gdyni
- Kręgu Członków Tajnego Hufca Harcerzy AK w Gdyni
- Związku Harcerstwa Polskiego Komendy Hufca Gdynia
- Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej Komendy Hufca Gdynia
- 9 DSH „Dukt-Konary” ZHR im. Tajnego Hufca Harcerzy w Gdyni – z Zielonej Góry
- Morskiej Agencji Sp. z o.o. w Gdyni

List otwarty

Drogi Komendancie! „Morski Orle”!

My, Twoi żołnierze, członkowie Tajnego Hufca Harcerzy Armii Krajowej w Gdyni, którzy w każdej chwili byliśmy gotowi wykonać Twój rozkaz, jesteśmy zobowiązani Tobie nad twoją mogiłą przypomnieć nam tu zebrany drogę Twojego życia i walki z okupantem hitlerowskim w latach 1939 – 1945.

Jako młody chłopak przybyłeś wraz z rodzicami i rodzeństwem z województwa poznańskiego do Gdyni w 1930 r. Rodzice Twój, którzy po długich latach niewoli odzyskali niepodległe państwo polskie, o które ojciec Twój walczył w powstaniu wielkopolskim, wpoili w Ciebie głęboki patriotyzm, umiłowanie ojczyzny i bycie człowiekiem niepodległym.

*Gdański „Orle” nr 1/2002 (zezwoty
Mistomyślny S. L. z AK Okr. Pomorski i Stropuch - Gdansk.*

W czasie nauki podstawowej w roku 1936 wstąpiłeś do Związku Harcerstwa Polskiego, gdzie jako młody harcerz na obozach harcerskich zdobywałeś wiele sprawności i umiejętności. Na przełomie lat 1938/39 ukończyłeś kursy przysposobienia wojskowego. W 1939 roku byłeś świadkiem prowokacyjnych wystąpień Niemiec hitlerowskich wobec Polski. W sierpniu 1939 r. wraz z innymi harcerzami pełniłeś służbę pomocniczą dla wojska.

1 września 1939 r., kiedy wojska niemieckie napadły na nasz kraj, jako młodzienciek poznałeś już w pierwszym dniu zgrozę wojny, nie z opowiadań ojca, ale na własnej skórze, kiedy Niemcy po ataku na Westerplatte zaatakowali o godzinie 5⁰⁰ rano Gdynię z powietrza i morza. Walki obronne o polskie wybrzeże trwały do 1 października 1939 r. Oddziały wojska polskiego Obrony Narodowej, Marynarki Wojennej i Oddziały Ochotnicze stawiały czoła trzykrotnie większym siłom wroga, które wspierane były przez lotnictwo i okręty wojenne. Natychmiast po zajęciu Gdyni przez Niemców w dniu 14 września 1939 r. nastąpiły masowe aresztowania i rozstrzelania patriotów polskich. W Piaśnicy koło Wejherowa rozstrzelano 12 000 mieszkańców Gdyni i okolicznych miast powiatowych. W Szpęgawsku – Starogardzie Gdańskim 7000 mieszkańców. W Gdyni Obłuzu rozstrzelano 12 młodych Polaków, przedwojennych harcerzy.

Od października 1939 r. do połowy 1940 r. wysiedlono do Generalnej Guberni około 55 000 mieszkańców Gdyni.

W takich warunkach terroru i zastraszenia narodu polskiego w dniu 15 listopada 1939 r. powstał Tajny Hufiec Harcerzy w Gdyni, którego komendantem został hm. Henryk Szymański.

Do Tajnego Hufca Harcerzy wstąpiłeś na początku 1940 r., kiedy to na terenie Gdyni powołana została organizacja starszoharcerska Szare Szeregi, której komendantem został hm. Lucjan Cyłkowski. Działalność Szarych Szeregów w Gdyni, uwieńczona szeregiem udanych akcji sabotażowych, trwała do września 1942 r., kiedy to gestapo weszło na trop tej organizacji i aresztowało prawie wszystkich jej członków, w tym także komendanta THH hm. Henryka Szymańskiego. Wszystkich po bestialskim przesłuchaniu osadzono w obozie koncentracyjnym Stutthof, gdzie wielu z nich zginęło. Po krótkim sprawowaniu obowiązków komendanta THH przez phm. Huberta Reglińskiego, komendę Hufca na

początku 1943 r. przejmuje nowa rada THH, na czele której stanąłeś Ty jako jej przewodniczący i komendant oraz Twój zastępca phm. Józef Wawrzyńczyk ps. „Twarde Serce”.

Od tego momentu następuje nabór nowych członków, wprowadza się nowy układ organizacyjny, powstają dwa plutony po trzy drużyny. Powołuje się także drużynę żeńską, której drużynową zostaje phm. Janina Czaplewska ps. „Czarna Janka”.

Na początku marca 1943 r. Rada Hufca THH nawiązuje kontakt z wywiadem Armii Krajowej, kapitanem Edmundem Welcem nr 01-185 i porucznikiem Stanisławem Kaczmarkiem nr 01-186. Po ustaleniu warunków i po zaprzysiężeniu na członków Armii Krajowej Ciebie i Twojego zastępcy cała organizacja THH włączona została do AK i weszła w skład V Korpusu jako II Podgrupa.

Spośród wielu przeprowadzonych przez THH-AK akcji przeciwko okupantowi najważniejszymi były akcje o kryptonimach B1, B2 i AA.

Akcja B-1 polegała na zdobyciu planu portu gdyńskiego z usytuowaniem okrętów niemieckiej marynarki wojennej oraz przekazaniu go przez pilotów angielskich poprzez Szwecję do Anglii, do dowództwa alianckich sił powietrznych. Plan ten wykorzystany został przy przeprowadzonym nalocie i zbombardowaniu wielu okrętów wojennych znajdujących się w tym czasie w porcie gdyńskim.

Kłęska wojsk niemieckich na froncie wschodnim oraz toczące się boje na terytorium Polski spowodowały, że okupant przekształcił Gdynię w twierdzę. W takiej sytuacji THH – AK przystąpił do przeprowadzenia dwóch ważnych dla uratowania miasta akcji: B2 i AA.

Zadaniem akcji B-2, której inicjatorem i doradcą był uczestnik powstania warszawskiego por. Joachim Joachimczyk, było wykrycie i naniesienie na plan miast wszystkich stanowisk wojsk niemieckich.

Akcja A-A polegała na zdobywaniu ładunków wybuchowych z obiektów przeznaczonych do zniszczenia.

Akcje te przeprowadzone zostały pod Twoim dowództwem w czasie od września 1944 r. do 28 marca 1945 r.

Plany akcji B-2 zostały przeniesione przez linię frontu i przekazane dowództwu wojsk radzieckich, z czego 1 egzemplarz przeniosła łączniczka Mięczysława Oleszak ps. „Przelotny Ptak”, 1 egzemplarz przeniosła grupa bojowa THH-AK.

W wyniku tej akcji plan ataku na Gdynię został skorygowany, punkty

Abyśmy to my – od tej chwili – dbali o zawieszenie jej przy naszym Pomniku z okazji świąt państwowych i harcerskich!

Abyśmy opiekowali się nią i nieprzerwanie utrzymywali harcerskie tradycje Gdyni!

Abyśmy w naszym harcerskim czuwaniu nigdy nie ustawiali!

Mówią nam nasi Seniorzy: „Starsi nie mogą zapomnieć, a młodszy muszą wiedzieć”. To bardzo ważna myśl. To ich dla nas wskazówka, drogowskaz. Starsi tworzyli historię naszej Ojczyzny i Polskiego Harcerstwa – oni to pamiętają, a my musimy to wiedzieć.

Abyśmy tak jak oni, mogli mądrze, z poświęceniem, pełni patriotyzmu tworzyć dzisiejszą Polskę i dzisiejsze Harcerstwo, które przecież za chwilę będą już historią.

Druhny i Druhowie! Czuwaj!

hm. Maciej Szafrąński

Rozkaz L. 10/2001

W dniu 1 października 2001 roku odszedł na Wieczną Wartę druh harcmistrz Edmund Śmierchalski – Komendant Tajnego Hufca Harcerzy w Gdyni podczas II wojny światowej, pseudonim „Morski Orzeł”. Kierował akcjami przyczyniającymi się do szybszego wyzwolenia miasta w 1945 roku. Druh Edmund Śmierchalski urodził się 9 listopada 1923 roku. W latach 1943 – 1945 sprawował funkcję Komendanta Tajnego Hufca Harcerzy. Dowodził między innymi akcją zdobycia planów portu gdyńskiego wraz z rozmieszczeniem w nim floty niemieckiej. Kierował też akcją stworzenia planu rozmieszczenia fortyfikacji wojsk hitlerowskich w Gdyni oraz akcjami rozminowywania.

Pogrzeb hm. Edmunda Śmierchalskiego odbył się 5 października 2001 roku, po mszy o godzinie 10:00 w kościele oo. Redemptorystów, na Cmentarzu Witomińskim. Druh Edmund, zgodnie z decyzją Prezydenta Miasta Gdyni – Pana Wojciecha Szczurka, spoczął w Alei Zasłużonych. W pogrzebie wzięła udział Przewodnicząca ZHP hm. Maria Hrabowska, Prezydent i Zarząd Miasta Gdyni, delegacja hufca z Komendantem Hufca i poczem sztandarowym, delegacja gdyńskiego ZHR, druhowie z ZHR z Zielonej Góry, z drużyny „Dukt”, noszącej imię Tajnego Hufca Harcerzy.
[...]

hm. Maciej Szafrąński

ODESZLI OD NAS

8

Edmund Śmierchalski ps. „Morski Orzeł” zmarł 1.10.2001 r. Poniżej drukujemy fragmenty „Listu otwartego”, przesłanego do Fundacji przez Koło Tajnego Hufca Harcerzy w Gdyni.

Drogi Komendancie! „Morski Orzeł”! My Twoi żołnierze – członkowie Tajnego Hufca Harcerzy Armii Krajowej w Gdyni, którzy w każdej chwili byliśmy gotowi wykonać Twój rozkaz jesteśmy zobowiązani Tobie nad Twoją mogiłą przypomnieć nam tu zebranych drogę Twojego życia i walki z okupantem hitlerowskim w latach 1939–1945. (...) W czasie nauki podstawowej w roku 1936 wstąpiłeś do ZHP, gdzie na obozach harcerskich zdobywałeś wiele sprawności i umiejętności. Na przełomie lat 1938/39 ukończyłeś kursy przysposobienia wojskowego. (...) W miesiącu sierpniu 1939 r. wraz z innymi harcerzami pełniłeś służbę pomocniczą dla wojska. (...) W warunkach terroru i zastraszania narodu polskiego w dniu 15 listopada 1939 r. powstał Tajny Hufiec Harcerzy w Gdyni, którego komendantem został hm. Henryk Szymański. Do Tajnego Hufca Harcerzy wstąpiłeś na początku 1940 r., kiedy to na terenie Gdyni powołana została organizacja starszoharcerska Szare Szeregi (...) Działalność Szarych Szeregów w Gdyni uwieńczona szeregiem udanych akcji sabotażowych trwała do miesiąca września 1942 r., kiedy to gestapo (...) aresztowało prawie jej wszystkich członków w tym także komendanta THH hm. Henryka Szymańskiego. (...) na początku 1943 r. przejmują nowa rada THH na czele której stanąłeś Ty jako jej przewodniczący i komendant oraz Twój zastępca phm. Józef Wawrzyńczyk ps. „Twarde Sere”. (...) Na początku marca 1943 r. Rada Hufca nawiązuje kontakt z wywiadem Armii Krajowej, kapitanem Edmundem Welcem i porucznikiem Stanisławem Kaczmarkiem, którzy po ustaleniu warunków i po zaprzysiężeniu na członków Armii Krajowej Ciebie i Twojego zastępcy włączona została cała organizacja THH do AK. (...) Z pośród wielu przeprowadzonych przez THH akcji przeciwko okupantowi najważniejszymi były akcje o kryptonimach: Akcja B-1 polegająca na zdobyciu planu portu gdyńskiego (...) Akcja B-2 (...), której zadaniem było wykrycie i naniesienie na plan miasta wszystkich stanowisk wojsk niemieckich. Akcja A-A, polegająca na zdobywaniu ładunków wybuchowych z obiektów przeznaczonych do zniszczenia. Akcje te zostały przeprowadzone pod Twoim dowództwem od m-ca września 1944 r. do 28 marca 1945 r. Za Twój trud i walkę (...) zostałeś odznaczony wieloma odznaczeniami harcerskimi, wojskowymi i państwowymi między innymi: Krzyżem AK, Medalem WP (4 razy), Krzyżem Walecznych, Krzyżem Partyzanckim, Krzy-

„Biuletyn Fundacji” nr 15 mt 1/2002

9
zami za zasługi dla ZHP z rozetami i mieczami, Odznaką Zasłużony dla Miasta Gdyni (...) W okresie powojennym związałeś się z pracą w gospodarce morskiej (...) potem pracowałeś w firmie BALTICA, która (...) przyjęła nazwę Morska Agencja, gdzie przepracowałeś do przejścia na emeryturę. (...) Za wszystko co nam poświęciłeś i sił nie żalowałeś aby Polska była wolna i niepodległa, abyśmy my byli szczęśliwi z całego serca Tobie dziękujemy. (...)

CZUWAJ

Członkowie THH-AK w Gdyni

Napisał: Przewodniczący Kręgu THH-AK w Gdyni
Alfons Śmierchalski ps. „Szary Wilk”

zestawienie do listy z 19.04.2004r. Jc. (Alfons Śmierchalski
-J.M. 560/12033om. 10
-Gdynia

Dane osobowe do bibliografii
śp. Edmunda Śmierchalskiego

Edmund Śmierchalski pseudo. "Biały Kruk", "Ben Hur", "Morski Orzeł
Komendant Tajnego Hufca Harcerzy Armii Krajowej w Gdyni w latach
1943 - 1945. / żył w latach 1923 -2001 /
Urodzony 9.XI.1923 r. w Szubinie, syn Bolesława i Kazimiery z d.
Łagiewskiej. Ojciec za udział w Powstaniu Wielkopolskim został od-
znaczony Krzyżem Walecznych. W 1937 r. ukończył Szkołę Powszechną
w Gdyni. W 1936 r. wstępuje do drużyny Z.H.P. im. Maurycego Beniow-
skiego przy Szkole Powszechniej nr.2 w Gdyni gdzie zdobywa sporo
na obozach
sprawności i uzyskuje stopień "Ćwika". W roku 1938 przechodzi do
drużyny starszoharcerskiej im. Króla Władysława IV gdzie uzyskuje
stopień "Harcercz Orli". W 1939 r. zgodnie z rozkazem Komendanta
Chorągwi Z.H.P. w Toruniu i Komendy M.R.H. w Gdyni, dotyczącym obo-
wiązkowego przeszkolenia Hufców Z.H.P. w Komendach Przysposobienia
Wojskowego ukończył szkolenie P.W. w miesiącu lipcu 1939 r.
Oprócz Z.H.P. od 1937 r. był członkiem paramilitarnego stowarzysze-
nia "Strzelcy" im. Józefa Piłsudskiego i Towarzystwa Gimnastycznego
"Sokół" w Gdyni. Przed wybuchem drugiej wojny światowej zgłasza się
do Komendy Wojskowej w Gdyni, która włącza go do służby pomocniczej
dla wojska w ramach Harcerskiego Pogotowia Wojennego w Gdyni.
Po zajęciu naszego kraju przez okupantów hitlerowskich, zgodnie z
rozkazem Komendanta M.R.H. hm. Benedykta Poróżyńskiego harcerze
gdzińscy przechodzą ~~przeciw~~ przeciw najezdźcy do walki konspiracyjnej. Do Taj-
nego Hufca Harcerzy w Gdyni zostaje zwербowany przez phm. Henryka
Szymańskiego i wstępuje do tej organizacji w połowie stycznia 1940r.
Tajny Hufiec Harcerzy powstał w dniu 15 listopada 1939 r. w trzeci
dzień po, kiedy w dniu 11 listopada 1939 roku okupanci hitlerowscy
rozstrzelali 12 harcerzy w Gdyni Obłuzu.
Rada Hufca w składzie: Witold Nicki, Tadeusz Hartel i Edmund Lemań-
ski wybrała na stanowisko komendanta hufca phm. Henryka Szymańskie-
go ps. "Samotny Jastrząb", który rozkazem nr.1/40 powołał do ~~działalności~~
działalności
Hufiec Harcerzy w Gdyni. Od połowy 1941 r. powstał w Gdyni nowa orga-
nizacja starszoharcerska "Szare Szeregi" dowodzone przez komendan-
ta hm. Lucjana Cylkowskiego. Utworzony został "Batalion Morski",
w skład którego wchodziły trzy kompanie obejmujące Śródmieście,
Chylonię, Orłowo, Mały i Wielki Kack. phm. H. Szymański i hm. L. Cyl-
kowski prowadzili współpracę. Starsi harcerze z T.H.H. przechodzą
do Szarych Szeregów.

. / .

- 2 -

Szare Szeregi po kilku udanych akcjach przeciwko okupantom, łącznie ze zbrodniem przez Z. Garbe planu technicznego pancernika "Gneisenau" w jesieni 1942 r. zostały zdekonspirowane. Gestapo weszło na ich ślad i aresztowało w m-cach od września do końca listopada 1942 r. niemalże wszystkich członków Szarych Szeregów w Gdyni. W dniu 27 listopada 1942 r. został aresztowany także komendant T.H.H. phm. Henryk Szymański. Wszyscy po bestialskich przesłuchaniach zostali uwięzieni w O.K. "Stutthof".

Po aresztowaniu phm. H. Szymańskiego komendantem T.H.H. zostaje na krótki okres czasu phm. Hubert Regliński od połowy grudnia 42 r. do końca lutego 1943 r. Działalność jego przy nielicznej ilości członków polegała na przekazywaniu T.H.H. ^{przedstawicielom} Nowej Rady Hufca w osobach h.o. Edmundowi Śmierchalskiemu i Józefowi Warzyńczykowi. część rozkazów dotyczących działań typu organizacyjnego przekazanych przez Irenę Balińską po phm. H. Szymańskim, pistolet "Parabellum" 0,8 mm z amunicją, banderę ze statku szkolnego Z.H.P. "Zawisza Czarny" i opaski naramienne z lilijką oraz pieczętki. Nie przekazał żadnych informacji o kontaktach z przedstawicielami A.K. Po przekazaniu spraw związanych z T.H.H. phm. H. Regliński zostaje wcielony najpierw do niemieckiej służby pracy t.zw. "Arbeitsdienst" a następnie do niemieckiego wojska po tym jak jego ojciec zmuszony został podpisać "Volksgruppe" t.zw. grupę zniemczającą. Po fali aresztowań wiele członków T.H.H. nie podejmuje dalszej aktywnej współpracy z Nową Radą Hufca. h.o. E. Śmierchalski do 1942 r. pełnił funkcję dowódcy akcji specjalnych i oddziału ochrony, jednocześnie był drużynowym 1 drużyny T.H.H., drugą drużynę prowadził J. Wawrzyńczyk.

Według nowego układu organizacyjnego Rada Hufca T.H.H. ustaliła, że przewodniczącym rady a zarazem i komendantem Tajnego Hufca Harcerzy w Gdyni zostaje h.o. Edmund Śmierchalski. Rada Hufca w składzie: E. Śmierchalski, J. Wawrzyńczyk, St. Nicki i J. Czaplewska ustalając nową organizację przyjęła, że w skład T.H.H. wejdą dwa plutony. Pluton 01 T.H.H., którego dowódcą zostaje Edmund Śmierchalski Pluton 02 T.H.H., którego dowódcą zostaje Józef Wawrzyńczyk. Wprowadzono nową numerację od 200 wzwyż oraz przeprowadzono nabór nowych członków. W pierwszym przypadku chodziło o ludzi ze stażem i stopniami harcerskimi, którzy mieli objąć stanowiska zastępców dowódców plutonu i drużynowych. Członków drużyn z pośród znanych i zaufanych kolegów mieli werbować sami drużynowi. Wszyscy nowi członkowie zobowiązani zostali do złożenia przysięgi.

- 3 -

W skład plutonu wchodziły po trzy drużyny a 13 członków co równało się 39 członków w jednym plutonie z tym, że do plutonu 01 dochodziła drużyna żeńska, której drużynową była Janina Czaplewska ps. "Czarna Janka". Pełna obsada T.H.H. według założeń winna wynosić Pluton 01 = 52 członków, Pluton 02 = 39 członków, ogółem 91 członek. Zastępcą dowódcy plutonu 01 został Alfons Śmierchalski, ^{ps. "Szary Wilk"} któremu powierzono funkcję dowódcy oddziału ochrony akcji specjalnych. Odpowiedzialnym za zabezpieczenie magazynu broni i amunicji został Alfred Śmierchalski ps. "Swobodny Miś".

Drużynowymi plutonu 01 zostali: Stefan Nicki, Zygmunt Tanaś, ~~Mar-~~ ~~ian~~ Szary oraz drużyny żeńskiej Janina Czaplewska.

Drużynowymi plutonu 02 zostali: Bolesław Szymański, Robert Dyduch i ~~Zdzisław Nowak~~. Wg. oświadczenia E. Śmierchalskiego planowanej ilości członków T.H.H. nie osiągnął. Stan wahał się od 60-70 osób. Od początku marca 1943 r. h. E. Śmierchalski nawiązał kontakt z

agentem wywiadu A.K. Bronisławem Bojanowskim, z którym omówiono sprawę podporządkowania i przystąpienia T.H.H. do Armii Krajowej. Pod koniec tego m-ca Edmund Śmierchalski i Józef Wawrzyńczyk zostali zaprzysiężeni na członków Armii Krajowej w kwaterze konspiracyjnej przy ul. Śląskiej w Gdyni. Zaprzysiężenie odbierał Edmund Welc ps. "Wicher" nr. 02-187 oficer organizacyjny wywiadu Insp. A.K. "Wybrzeże" w obecności Stanisława Kaczmarka ps. "Sten" nr. 02-186 oficera wywiadu KO-A.K. "Pomorze", oraz łączniczki Mieczysławy Oleszak ps. "Przelotny Ptak". Zśród wielu akcji przeprowadzonych przez T.H.H. przeciwko okupantom niemieckim najważniejszymi były:

Akcja B-1 polegająca na zdobyciu planu portu gdynskiego, na którym uwzględnione były miejsca postoju okrętów niemieckiej marynarki wojennej. Przekazanie go przez pilotów angielskich drogą morską do Anglii w wyniku czego w dniu 09.10.1943 r. nastąpiło bombardowanie portu i miasta Gdyni przez VIII Flotę Powietrzną U.S.A.

Akcja B-2, której zadaniem było wykrycie i naniesienie na plany ^{Gdyni} miasta wszystkich stanowisk wojsk niemieckich. Przeniesienie ich przez linię frontu i przekazanie sztabowi wojsk radzieckich i polskich. Przeniesienie i przekazanie planów umocnień wojsk niemieckich dokonali: indywidualnie Mieczysława Oleszak ps. "Przelotny Ptak" i ^{druża} grupa 5-cio osobowa: Joachim Joachimczyk, Józef Wawrzyńczyk, Jan Walkusz, Irena Mańkiewicz, i Felicja Walkuszówna. Inicjatorem Akcji B-2 był porucznik A.K. Joachim Joachimczyk ps. "Joachim" uczestnik powstania warszawskiego.

- 4 -

Plany Akcji B-2 sprawdzane były przez zwiad lotnictwa radzieckiego, potwierdził on prawdziwość przekazanych danych nakreślonych na planach. Plan ataku na Gdynię został skorygowany, wojska sprzymierzone uderzyły tam gdzie wróg był najsłabszy. Lotnictwo i brygada pancerna im. Bohaterów Westerplatte zniszczyły punkty oporu wojsk niemieckich. W dniu 28.III.1945r. Gdynia została zdobyta. Akcja B-2 przyspieszyła zwycięstwo, uratowała miasto od większych zniszczeń oraz życie wielu istnień ludzkich. ~~Materiały stanowisk wojsk niem. zdobyw~~ przez ~~czł. III~~ nakreślił na planie J. Górecki. Akcja A-A była to akcja, która polegała na zdobywaniu ładunków wybuchowych z obiektów przeznaczonych przez okupanta do zniszczenia. Akcją tą kierował osobiście komendant T.H.H. "Morski Orzeł".

ho.E. Śmierchalski zatrudniony przez Niemców od 1940 r. do końca wojny jako robotnik w firmie Obst und Gemüse Grosshandlung Thiessen u. Fiedler - Markt Halle Gotenhafen, czyli Hurtownia Owoców i Warzyw Thiessen i Fiedler - Hala Targowa w Gdyni. Hala ta przeznaczona była ^{na} magazyny dla wojska. Znajdowały się tam części zapasowe do maszyny i urządzeń okrętowych, żywność z mięsem w komorach chłodniczych, oraz w hali górnej i piwnicy zapakowane w skrzyniach zapasowe silniki do samolotów myśliwskich. Magazyn o arsenale wojennym znajdującym się w hali targowej został przekazany przez "Morskiego Orła" wspólnie ze zdobytym przez J. Wawrzyszewkę planem portu gdynińskiego. Bombardowanie Gdyni w dniu 9.10.1943r. ze względu na wysoki pułap samolotów bombowych, zrzucone bomby nie doszły do celu. Dopiero w następnym ciężkim nocnym nalocie w jesieni 1944 r. hala a w niej magazyny zostały zniszczone.

Napisak na podstawie posiadanych zapisów historycznych i własnej pamięci Alfons Śmierchalski
Z-ca Dow. Plutonu O1 T.H.H.-A.K.
w Gdyni

Dalszy ciąg Pani pisma ze str.2
zaczynający się od słów "Po zakończeniu wojny....." pozostawiam bez zmian poza poprawkami i skreśleniem "Więzień obozu koncentr. Stutthof..."
gdwz nim nie byłem.

materiały do biografii Edmunda Śmierchalskiego do s. 6 Stron. biograficznego konspiracyj pomorskiej 1939-1945

Śmierchalski Edmund ps. „Biały Kruk”, „Morski Orzeł”, „Ben Hur” (1923–2001), kmdt. Tajnego Hufca Harcerzy Armii Krajowej (THH-AK) w Gdyni.

Urodzony 9 XI 1923 w Szubinie; syn Bolesława i Kazimiery z d. Łagiewskiej. Ojciec, za udział w powstaniu wielkopolskim, został odznaczony Krzyżem Walecznych. W 1937 ukończył siedmioklasową szkołę powszechną w Gdyni. W latach 1936–1939 harcerz Morskiego Rejonu Harcerzy w Gdyni, uczestniczył w wielu obozach harcerskich, zdobywając stop. harcerza orlego. Od 1937 należał do paramilitarnego Stowarzyszenia „Strzelcy” im. J. Piłsudskiego i Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Gdyni. W lipcu 1939 ukończył szkolenie PW.

We wrześniu 1939 włączył się do służby pomocniczej dla wojska w ramach Harcerskiego Pogotowia Wojennego w Gdyni. Od pierwszych miesięcy okupacji działał w małym sabotażu. Razem z braćmi ukrył popiersie H. Sienkiewicza oraz kilkanaście ton maszyn drukarskich złożonych przez Niemców w zbornicy złomu. Do Tajnego Hufca Harcerzy w Gdyni, lokalnej harcerskiej organizacji młodzieżowej, został zwerbowany w połowie stycznia 1940 przez phm. Henryka Szymańskiego ps. „Samotny Jastrząb”, pierwszego kmdta. Do 1942 jako dca akcji specjalnych i oddz. ochrony podlegał Ryszardowi Chrzanowskiemu ps. „Wielki Wąż”. W tym okresie był też drużynowym 1 Drużyny THH (drugą prowadził Józef Wawrzyńczyk ps. „Twarde Serce”). Do jego drużyny należały zastępy: Zygmunta Tanasia ps. „Przebiegły Ryś”, Edmunda Ciechańskiego ps. „Srebrny Lis”, Jana Góreckiego ps. „Młoda Mewa”, Stefana Nickiego ps. „Wielka Ręka”. W lutym 1943 wszedł do, powołanej przez H. Reglińskiego ps. „Złoty Jeleń”, Kmdy Hufca jako odpowiedzialny za szkolenie. Po odejściu w 1. połowie marca 1943 H. Reglińskiego (odchodzący nie przekazał informacji o nawiązanych kontaktach z AK), E.Ś. przewodniczył Radzie Hufca, która przejęła kierownictwo organizacji. Od tego też czasu, do rozwiązania THH-AK 28 III 1945, pełnił obowiązki kmdta. Po W. Nickim przyjął ps. „Morski Orzeł”, rozkazy podpisywał ps. „Ben Hur”. W początkach marca 1943 nawiązał kontakt z Bronisławem Bojanowskim, wywiadowcą AK, celem podporządkowania THH

15

Armii Krajowej. Pod koniec tego miesiąca razem z J. Wawrzyńczykiem został zaprzysiężony do AK w kwaterze konspiracyjnej przy ul. Śląskiej 4 w Gdyni. Zaprzysiężenie odbierał Edmund Welz ps. „01-187”, oficer organizacyjny wywiadu Insp. AK Wybrzeże. Obecni byli: Mieczysława Oleszak (zam. Pobłocka), ps. „Przelotny Ptak” z THH, Stanisław Kaczmarek ps. „Sten”, „02-186”, oficer wywiadu KO AK Pom., wyznaczony do współpracy z THH. Po zaprzysiężeniu członkowie THH–AK weszli w skład sieci wywiadu krypt. „Korpus V”. W lipcu 1943 Rada Hufca utrzymywała też kontakt z Henrykiem Szymanowiczem ps. „Marek”, oficerem łączności KO Pomorze. Po reorganizacji, przekształceniu drużyn w plutony, został także dowódcą plut. O1. Uczestniczył w akcjach THH pod krypt. „O”, „A-A”, „B-1”, „B-2”. Od grudnia 1944 wszedł do sztabu udanej akcji „B-2”, zainicjowanej przez Joachima Joachimczyka ps. „Joachim”, koordynowanej przez S. Kaczmarka. Razem z J. Wawrzyńczykiem kierował pracą zespołów, kontrolował dostarczany materiał wywiadowczy J. Góreckiemu, opracowującemu plany rozmieszczenia m.in. fortyfikacji, lokalizacji jednostek Wehrmachtu, policji, ognisk artylerii przeciwlotniczej. W 1944 m.in. zebrał dane o silnikach lotniczych ukrytych w gdyńskiej Hali Targowej. Zostały one dostarczone na Zachód łącznie z wykradzionymi przez J. Wawrzyńczyka planami bazy wojennej w Gdyni.

Po zakończeniu działań wojennych nie ujawnił działalności w THH–AK. Kilkakrotnie tymczasowo aresztowany przez UBP, szczególnie podczas procesu E. Welza i aresztowania niektórych członków THH za posiadanie broni. Do czasu złożenia w 25 IV 1947 oświadczenia ujawniającego działalność konspiracyjną był zobowiązany do comiesięcznego meldowania się w UBP. Był kmdt. Hufca Gdynia Morskiego Rejonu Harcerzy ZHP do czasu powrotu H. Szymańskiego. Gimnazjum i Liceum im. A. Mickiewicza w Gdyni ukończył w trybie przyspieszonym w 1948. Od połowy 1945 zatrudniony był na różnych stanowiskach w gospodarce morskiej. Ostatnio makler okrętowy m.in. w Przedsiębiorstwie „Baltica”. Odszedł na emeryturę w 1983. Od 1976 działał w ZBoWiD, potem w Stow. Żołnierzy AK i ŚZZAK. Zmarł 1 X 2001 w Gdyni.

Odnaczenia: Medal Wojska (po raz 1, 2, 3, 4), Brązowy Krzyż Zasługi z Mieczami, Krzyż Walecznych, Krzyż Armii Krajowej, Krzyż Partyzancki, Złoty Krzyż Zasługi, Złoty Krzyż Harcerski z Mieczami, Krzyż za Zasługi dla ZHP z Rozetą i Mieczami; odznaki: Zasłużony dla m. Gdyni, Zasłużony dla Województwa Gdańskiego.

W 1949 zawarł związek małżeński z Lucją Makowską.

Śmierchalska Teresa Wanda ps. „Lilijka” (siostra); w THH–AK od stycznia 1943, łączniczka i telegrafistka, uczestniczka akcji „B-2”.

Śmierchalski Alfons ps. „Szary Wilk”; zca kmdt. I plut. THH–AK. Przewodniczący Koła THH przy ŚZZAK w Gdyni.

Śmierchalski Hipolit ps. „Foto” (brat); w THH–AK od kwietnia 1940, wywiadowca, organizował przerzuty, m.in. Jana Nowaka-Jeziorańskiego 20 IV 1940, uczestnik akcji „B-2”.

16

Śmierchalski Lech ps. „Szpagat” (brat); w THH-AK od 1 IX 1944, łącznik, uczestnik akcji „B-2”.

AMSt. t. XXII s. 134, 192, 221, 242; APAK, T.: Banach H., Joachimczyk J., Grzesiak J., Kostencki L., Kotowski A., Mańkiewicz R., Mizerska J., Mocka F., Namysł K., Sarnowski A., Przytarski J., Schulz A., Szalewski J., Śmierchalski A., Śmierchalski E., Tanaś Z.; Chrzanowski B., *Organizacja sieci wywiadu...*, ZMSt., nr 5/1984, s. 34; Ciechanowski K., *Ruch oporu...*, s. 200, 201; Jankowski J., *Harcerstwo Pomorza Gdańskiego i Kujaw 1911–1945*, Toruń 1988, s. 266, 274; Kalita B., *Rozkaz dla „Przelotnego Ptaka”*, *Dziennik Bałtycki* 1988, z 1–4 IV; Komorowski K., *Leksykon...*, s. 15, 171; Lubecki L., Tanaś Z., *Tajny Hufiec Harcerzy i akcja „B-2”*, w: *Szar. Szer...*, s. 168, 171–173, 176–177, 180–181, 185, 186; Sadowski J., *Mówi...*, s. 193; *Sł. konsp. pom...*, cz. 5, s. 80, 97.

Elżbieta Skerska

Słow. biograficzny konspiracji
pomorskiej 1939–1945, Tom III 2004,
s. 6

IV/ Korespondencja biuro - Śmiechalski
/ I. Edmund:

1. Pismo Fundacji - L. di. 555/Pom./2000,
relep. kop. k. 1 s. 1
2. Pismo Fundacji z 15.04.2000 -
- dot. zaproszenia do udziału w
spotkaniu Klubu Historycznego, relep.
kop. k. 1 s. 2
3. Pismo Fundacji z 5.01.2001 -
- dot. Klubu Historycznego, mpis
kop. k. 1 s. 3
4. Pismo Fundacji z 12.02.2001
- podjęcie do udziału w spotkaniu
Klubu Historycznego i przekazanie
Fundacji repliki bandery stajni
saskiego Zł. H. P. „Luisa Crany”,
mpis kop. k. 1 s. 4
5. Pismo Fundacji do Alfonsa
Śmiechalskiego z 13.08.2004,
mpis, kop. k. 1 s. 5

Szanowny Panie!

Przesyłam w załączeniu zaproszenie
na rocznicę w Poznaniu.

Takie same wystaliśmy do Pańskiego
go Brata.

W najbliższym czasie poproszę
Pana o kontakt listowy, aby
wyjaśnić, kto krył się pod ps. "Stary"
Łożce, bardzo serdeczne pozdro-
wienia.

Z poważaniem
dokumentalistka
Ella Skerska

L. dz. 555/Pam/2000

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. Wielkie Garbary 2, 87-100 Toruń
fax/☎ (0-56) 65-22-186
Konto: WBK II Oddział w Toruniu
10901506-4675-128-00-0

Sz. Pan

Edmund Smierchalski

81-650 Gdynia

FUNDACJA²

ARCHIWUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY II ODDZIAŁ W TORUNIU NR 10901506-4675-128-00-0

Toruni 2000-04-15

Pan
Edmund Śmierchalcki

Szanowny Panie!
Do szyczeń Wielkonożnych pozwalam
sobie dobrać kilka prośb: o 24.05. br.
o godz. 16.00 organizujemy, w ramach
tw. Klubu Historycznego, spotkanie nt.
młodzieżowych organizacji konspiracyj-
nych. Czy mógłby Pan wziąć w nim
udział i w kilkuminutowym (mamy
ograniczony czas) wystąpieniu przedstawić
osiągalność - walkę Tajnego Siłce Hercega?
Poza tym czy mógłabym prosić o Pana
relację (przesyłam jej schemat), a także
spis stowarów T.H.H. z krótką o nich
relacją i z adnotacją kto z nich już
nie żyje? Będę, że pomoże nam Pan.

Łzy serdeczne pozdrowienia,

Z poważaniem
dokumentalistka

Ela Skorska

P.S. Będę zobowiązana do udziału
w spotkaniu.

FUNDACJA

ARCHIWUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL. (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/~arch AK, e-mail: archAK@um.torun.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU, NR 10901506-4675-128-00-0

Toruń 2001-01-05

1.dz.0010/POM/2001

Pan
Edmund Śmierchański

81-650 Gdynia

Szanowny Panie!

Na samym wstępie pragnę Pana przeprosić za to, że piszę dopiero teraz, ale w nawale pracy popełniłam niedopatrzenie, bo sądziłam, że napisałam już do Pana, a gdy porządkowałam korespondencję, okazało się, że list wysłałam tylko do Pana ~~Edmunda~~. *Wz. Alfonsa*

W związku z organizacją kolejnego spotkania członków Klubu Historycznego na temat działalności THH-AK w Gdyni, w imieniu Pani Profesor Elżbiety Zawackiej i Pani Prezes mgr Doroty Zawadzkiej-Wakarecy proszę Pana o przygotowanie referatu na temat działalności organizacji konspiracyjnej, do której kierownictwa Pan należał. Temat spotkania był już wcześniej podany i chcę podkreślić, że wzbudził żywe zainteresowanie. Sądzę, że powinnam przybliżyć atmosferę spotkań. Otóż odbywają się one w sali Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika; sala jest duża, ale nie jest ogromna i z reguły udział w spotkaniu bierze około 50 osób. Sala jest wynajęta na półtorej godziny i staramy się nie przedłużać spotkań. W spotkaniach biorą udział kombatanci, słuchacze szkoły oficerskiej i młodzież. Spotkanie odbędzie się 24.01. br. o godz. 16.00. Będzie nam miło gościć także innych członków THH-AK.

Kończąc, łączę wyrazy szacunku i pozdrowienia.

Będę zobowiązana, gdy planowane spotkanie dojdzie do skutku.

Z poważaniem *E. Skerska*

mgr Ella Skerska
dokumentalistka Fundacji
Archiwum Pomorskie AK

w Toruniu

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 65-22-186
87-100 TORUŃ

Toruń 12 II 2001 r.

1.dz.0275 POM 2001

Kopie

Szanowny Pan

Edmund Smierchalski

Komendant

Tajnego Hufca Harcerzy

Armii Krajowej w Gdyni

1943 - 1945

Zarząd Fundacji Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
w Toruniu serdecznie dziękuje za przygotowanie materiału histo-
rycznego na temat walki gdynskiego harcerstwa z okupantem w la-
tach 1939 - 1945.

Przekazana Fundacji replika bandery statku szkolnego
Z H P "Zawisza Czarny", na którą w czasie okupacji składali
przysięgę członkowie Tajnego Hufca Harcerzy-Armii Krajowej w
Gdyni, wzbogaci zbiory archiwalne, a materiały historyczne, po
opracowaniu archiwalnym, przekazane zostaną naszej bibliotece.

Łączę pozdrowienia.

Z poważaniem

PREZES ZARZĄDU

Dorota Zawacha-Waharecy
mgr Dorota Zawacha-Waharecy

*ul. Kielecka 95C m. 3
81-650 Gdynia*

5

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ
ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUN • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/AK, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU · NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Toruń 13.08.2004 r.

L. dz. 2003/Bam-410/04

*odp. L. dz. 1991
+ 2 zapytania*

Pan
Alfons Śmierchalski
81-333 Gdynia

Szanowny Panie!

Zgodnie z prośbą zawartą w liście, który otrzymałam 10.08. br. odsyłam zdjęcia śp. Edmunda Śmierchalskiego.

Dziękuję za uzupełnienia do biogramu śp. Edmunda. Z uwagi na konwencję obowiązującą przy opracowaniu biogramów nie mogła go bardziej rozbudować, bowiem byłby to już opis działalności śp. Edmunda.

Bardzo dziękuję za pozdrowienia i współpracę z Fundacją.

Łączę serdeczne pozdrowienia i wyrazy szacunku.

Z poważaniem
Elżbieta Skerska dokumentalistka

Manuskrypty w. i. abt. 1917. Śmierchalskiego

T:R-1084/1837 Pom.

Golezina

Śmierchelski Edmund

V. karty informacyjne - wypisy
ze śródeł

k. 32

1939

1945

AK
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Edynia 1

Imienchalcki Edmund ("Riady Kruk")
("Morski Omił") pomocodawcy Rady
Kupca 1939 Gdynia 1945

Cielawanski str 492 (200, 201)

Gdyńskie
T.H.H. 2

SMIERZCHALSKI EDMUND

ps. "Czarny Kruk" "Morski Orzeł"

Gdynia

ul. Wierzyńskiego 88/5 tel. 22-07-81

inwaldo - Stalowa -> 50 20 2 AK.

H. Ras. P.

Gdynie
THH 3

Śmierć cholera Edmund
pł. „Morski Orzeł”
harcerz w THH w Gdyni, d-ae I plutonu
THH

zob. rel. Janu Grzesiakowi M-564/1207

J.M.M.

Gdynie
TAM 4

Śmierczelski Edmund
komendant THK, był obecny przy re-
prowizacji Alfonsa Śmierczelskiego
w styczniu 1943 r.

rob. rel. A. Śmierczelskiego H-560/1203

H.M.M.

Świerżcheński Edmund
ps. "Morski Orzeł"

Gdynie
THH 5

tużaki w THH 15 Gdyni.

wob. rel. E. Przytarskiego M-542/1182

H.M.M.

Smierzchowski Edmund
ps. „Morski Orzeł”
Dowódca I plutonu THH w Gdyni.

Gdynia
THH
f

zob. rel. A. Kotołskiego - T. sygn. II-561/
1204

H.M.M.

Smieszalski Edmund

THH
Bdymia
7

Edmund Smieszalski
p. s. 'Morski Orzeł'
Komendant p.o. Stubenie Regliuskim

Kmdt THH

reg. relacji Kalanzyj Namysł
K-633/1179

Walecki -

Śmierczowski Edmund
ps "Morski orzeł"

Gdynie
THH 8

Komendant THH.

2ob. nr. L. Wostenckiego
M-481/1115

H.M.M.

Gdynia 9

Śmierczalski Edmund

ps. "Czarny Kruk", "Morski Orzeł"

obecnie mieszka: 81-429 Gdynia

ul. Legionów 38 m. 5

nr ekid. SZŻAK okr. Gdansk 257(6?)

zob. lista środowiska pomorskiego Gdansk

J.M.H.

Śmierć cholery Edmund

Gdynia
THH
10

ps. "Morski Onet"

Komendant THH, po wysiedleniu
H. Reglińskiego obijt tużec.

zob. rel. J. Mizurskiej sygn.

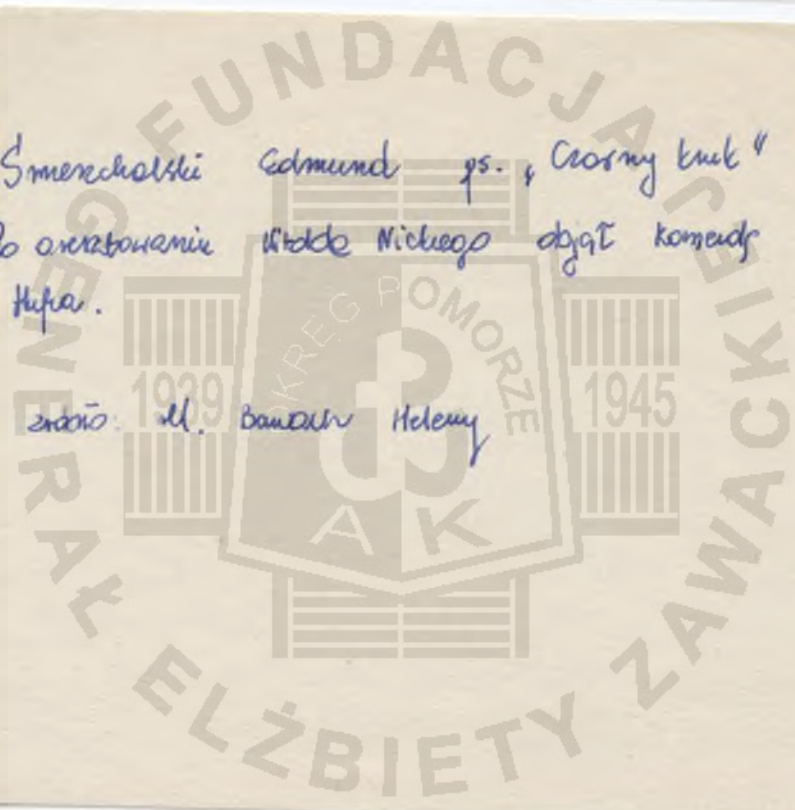
H.M.M.

Gdynie
TTH
AA

Smerechalski Edmund ps. "Czarny kruk"
Zo opracowaniem Władka Michalskiego odczyt komedii
Hufca.

zrobio. 1939. 11. Białostok Helomy 1945

EA

SMIERZCHALSKI Edmund ps. "Orzeł"

Gdynia

12

urodz.

1939

OKRĘG POMORZE
AKR

1945

Hufcowy THH Gdynia "Łada" f

Br k 2217

Wykaz odznaczeń "Jary" - Michała

Gdynia

Smienchalcki Edmund

13

rob. spis g. Srodeskiego por 319

sygn. T-415

adres: Gdynia, Brzezinskiego 95/5

Śmiełzchelcki rel

Gdynie

Śmiełzowski Edward (Edmund) THH

14

Ps. "Morski Orzeł", mułcoły THH 15
Gdyni.

zob. rel. Fr. Morka M-540/1180

H.M.M.

FUNDACJA

T.H.H.
gdyin
15

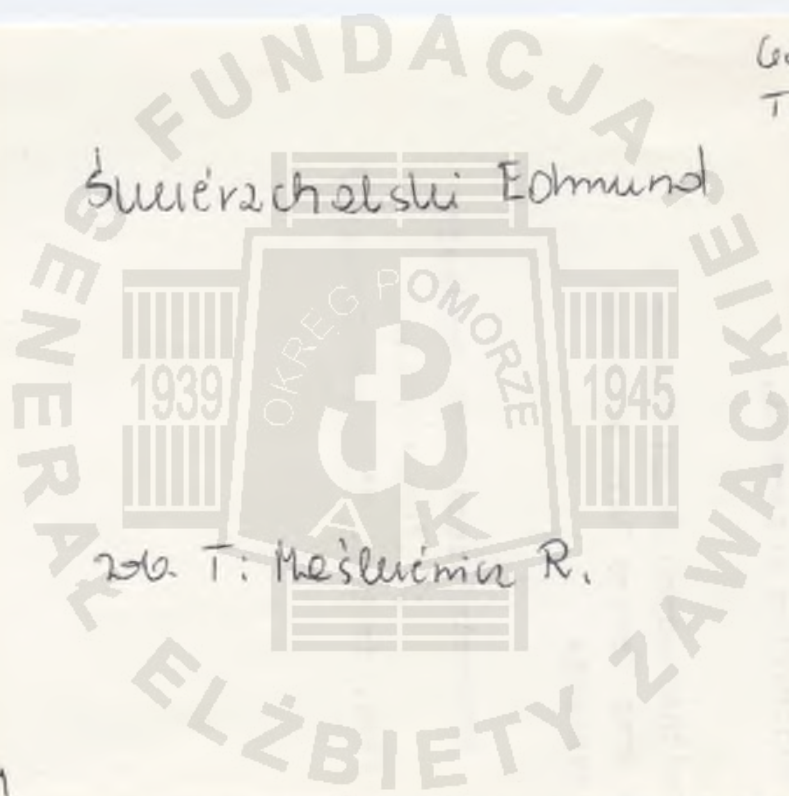
Smierschalski Edmund
i Biaty Kraker Mr. na druzynow
w 1944 r. p.o. konsewata T.H.H.
d. ca I Placiu T.H.H. (oddz. bywers. inwradosny)
do kowca przelaz pseudonimny
Witolda Mickieps, ktory byl w Stally
bruce

Zuf. Z. Teuss, inso. ledymie, I/1/ s. 7, 9, I/2/8

Gdynie
THH

16

Świerzechowski Edmund

ul. T. Męślućnia R.

JHM

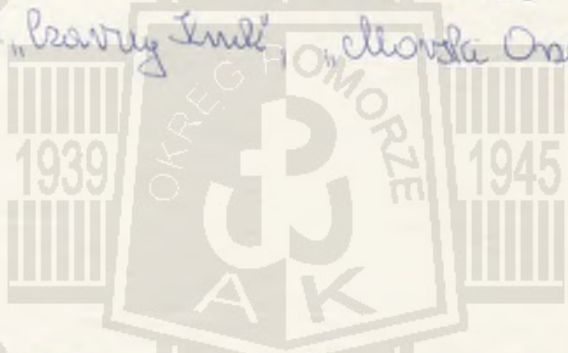
Gdyńsk
J. H. H.

17

Smierschalsta Edmund

ps. „Bawry Inki” „Chłopska Orszel”

1939

1945

Adres f. XII str. 134, tel. Smierschalsta Edmund

W. K. 95

Gdyńca 19
Tęży Kufiec Karcew

Smierschalski Edmund
ps. "Srebrny Lis"

Adres: t. xxii str. 22, vel. Jurek 2.

W. Steu' 95

Scolyria
T+H. 20

Smyrnichalski E.

Aclst. t. XVII str. 242, vel Wawrzyniaka y.

Lipiec 95

FUNDACJA

Ugrynia

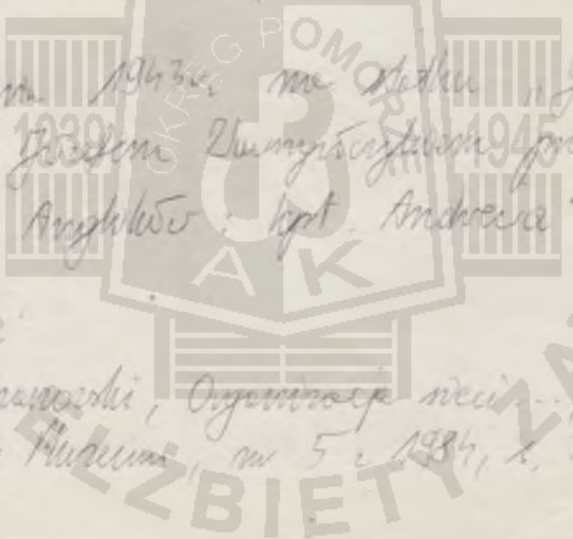
Topy Hufec Hancary 23

Smirnochalski Edmund

W. Ugrynia 1943/44. na Hufcu „Gusthof IV“
wraz z Górcem Dumyńszefem (później do
Szwajc. Anglii) : kpt. Andrzej i kpt. Gold-
fine'a.

B. Chmurski, Organizacja nieci... Stutthof
Kamtyz Hufecum, nr 5 z 1987, t. 34.

MLlot-95

Śmiechalski Edmund

Gdyńca
J. H. H

24

ps. „Mortki Orzeł” hukowcy Tajnego Hufca
Harceki powstałego w Gdyńcu 1939 r.

Skalita Barbara, Rozkaz dla „Przelotnego Ptaka
Dr. Bałt, 1988, z dn. 1-4, 04, /AP AK Złoty Jęć
Kopiec, ± 5)
S. K. 1994

Śmierscholski Edmund Gdynia
JHH

25

ps. "Morski Orzeł"

Dowódca 1 plutonu
JHH-AK w Gdyni

zob: relacja Grzesiak Jan
M-564/1207 12.1 (insp. Gdynia)

9/2. III 100

Śmierschałski Edmund
ps. „Morski Owec”

Gdynia
JHH-AK 26

nr. 9. M. 1923r. w Szubinie, s. Bolesława i
Kazimierzy; w JHH od 15. 01. 1940r.
Od III 1943 - IV 1945r. kamelt JHH-AK;
uchwał w akcjach B-1, B-2, A4A.

zob: J: M-560/1203 Alfons Śmierschał-
ski, z. II, 13 imp. Gdynia

WZ-XII/01

Śmiechalski Edmund Gdynia
JMH-AK 27
Po ps. „Morski Oset.”
Po aresztowaniach strażników Szarych
Szerepów i kmelt JMH km. Henryka
Szymańskiego na cele nowopowstań-
cze porządku 1943r. Dedy Głuche
stanął Edmund Śmiechalski. Po reorga-
nizacji JMH, od porządku 1943r. powstaje
dwa plutony Pluton 01 JMH i
Pluton 02 JMH. Dowódstwo Pl. 01
obejmuje Ed. Śmiechalski ps. „Twarde
Serce”. Na porządku marca 1943r. prowadzi
rozmowy nt. scalenia JMH z AK. Władze Olingu AK
Verte

Śmieszalski Edmund Gdynia 28
JHK-AK
W 1943r. w związku ze scaleniem JHK z
AK bufiac przyjęt nowy system organizacyjny,
instansjono 2 plutony po 3 drużyny,
Edmund został komendantem i dowódcą
plutonu 01 JHK AK.

zob. J: 560/1203 Alfons Śmieszalski
2. II, insp. Gdynia

Wz. II, 101

Śmierćchalstei Edmund, ps. "Morski Orzeł" Gdynia 29

Komendant Tajnego Klucza Harcerzy, który w latach okupacji powstał w Gdyni w 1939 r. w odpowiedzi na bestialskie morderstwa 10 chłopów z Obłęża (w tym 3 harcerzy)

Kob. Spis treści Kofii Kopyce
s. IX / 4-5

Lw 11/11

† ^a Świerachelski Edmund

s. Bolesława

ur. 09. IX 1923

BKZ z Mieczami

ps. „Orzeł”

^a
Ciepłota
AK 30

zob. Siedziński Józef,
Młwi nr 31806,
H-wa 1989, s. 183, poz. 45

†† Śmierchalski Edmund

Gdynia
THH-AK 31

Edmund Śmierchalski¹⁵⁸, ps. „Morski Orzeł”, „Biały kruk” , „Ben- Hur” (1923-2001). Urodził się w Szubnie, syn Bolesława i Kazimiery. W THH od 15.01.1940 r. Był dowódcą I plutonu THH- AK, w 1943 r. drużynowym I drużyny THH, natomiast od ^{III} marca 1943 r. do kwietnia 1945 r. komendantem THH. Brał udział w akcji: B-1, B-2 oraz AA.

rob.: Koleśka K. M., Działalność Tajnego Muzce Wzemy
i Sreymu Beręgu u Gdyni u latach 1938-1945, pr. magisterskiej
UMK, Tom 1 (1917) (bilistek 7m.)
Myślenie III '2012

plm. Śmierschalski Edmund ^{Gdynia} JH H - Ak.
ps. „Morski Orzeł” 32

III komendant JH H W
Gdyni 15.03.1943-28.03.1945

zob. Śmierschalski Alfons, Spod
zusku lilijki, Gdynia 2011,
s. 181, passim

złk. VIII '14

**Smierzchalśki
Edmund**

